

celo v daljne kraje in se morejo primerjati Italijanom. Bolgarski vrtnarji so znani po vsem Balkanu, posebno v Carigradu. Bolgarski obrt je v nekem prevratu. Dosedaj je bil znan le bolj hišni obrt, sedaj se pa začenjajo tudi tovarne, ki dobro vspevajo, ker so razmere za razvoj raznovrstnih obrtnij jako ugodne in je dežela jako bogata prirodnih pridelkov. Na razstavi je še združen stari hišni obrt z novodobno industrijo. Tu je videti mnogo, kar zanima narodopisca, umetnika, pa tudi novodobnega fabrikanta. Sedanja bolgarska vlada tudi jalo skrbi za povzdigo obrtnije in kmetijstva v deželi. Osnovalo je jedno obrtno in dve kmetijski šoli. Vspeh tega njenega prizadevanja je viden na razstavi. Prihodnjič hočemo nekoliko spregovoriti o mestu Plovdivu, potem bomo pisali podrobneje o razstavi sami.

Obrtnijske raznoterosti.

Mastne madeže iz baržuna odpraviš, če namočiš pavolo z očiščeno citronovo kislino in jo deneš na madež, ne da bi kaj pritiskal. To tako dolgo ponavljaš, da madež izgine, potem pa skrtači baržun. Dobro je pa tudi, če deneš nekaj terpentina na mehko sukno in s tem drgneš madež.

Petrolejske madeže odpraviš iz papirja in drugih snovij, če nanje položiš pivnega papirja, potem pomočiš z bencinom in natreseš magnezije. Na to zopet položi pivnega papirja in vrhu položi kako knjigo. Če madež še ni zginil, to še jedenkrat ponavljaš.

Kako se sčiste stekla? Siva in neprevidna mesta v steklih v oknih zmij z močnim jesihom, ali pa z razredčeno solno kislino, pa bodo zopet čista in prozorna.

Električno pridobivanje kovin. Ne le pridobivanje aluminija, temveč tudi pridobivanje drugih kovin se zadnji čas poskuša z električnim potom. Dosedaj izumljeni načini še niso popolni, ali upajo pa, da se bode s časom posrečilo dobivati kovine električnim potom precej ceneje, nego jih sedaj dobivajo na druge načine.

Izvažanje železnega blaga v Bolgarijo. Pričakovati je, da se bode vedno več železnega blaga iz Avstrije izvažalo v Bolgarijo. Sedaj se na bolgarskih trgih prevladujejo nemški izdelki, kateri so jako po ceni. Bolgari pa že spoznavajo, da je nemško blago dosti slabše od avstrijskega in zatorej vedno bolj povprašujejo po avstrijskem blagu. Posebno se stvari od litega železa že naročajo jedino iz Avstrije. Ko Bolgari sedaj na razstavi še bolje spoznajo avstrijske izdelke, bodo še bolj popraševali po njih.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

II.

Čebel je več vrst. Po raznih knjigah se razne vrste priporočajo. Za razne kraje ugajajo različne vrste. Poskusi s tujimi čebelami se pa skoro nikjer niso posebno dobro obnesli. Rado se pripeti, da čebela, če se prepelje v drugi kraj, zgubi prejšnje dobre lastnosti. Tudi je sodba o tujih čebelah jako različna, tako da človek pač ne more lahko vedeti, če bi jih vpeljal. Tako

trdi Hilbert, da so kavkaške čebele lene, dočim jih Dathe hvali, da so jako pridne. Poskušnje požlahniti domače čebele s tujimi, se navadno niso dobro obnesle. Sploh je veliko poskušanje s tujimi čebelami čebelarju le v škodo. S takimi poskusi mora se pečati le tisti, ki čebele goji bolj iz veselja, nego zaradi dobička.

Sicer pa pri nas tudi ni treba dosti premišljevat o tujih čebelnih vrstah, ker ima naša domača kranjska čebela toliko izvrstnih lastnostij, kakor malokatera druga. Pridne so kranjske čebele tako, kakor nobene druge, poleg tega se pa tudi hitro plode. Nekateri panji rojijo celo po petkrat na leto. Baš v tem, da tolikokrat rojijo, vidijo nekateri napake kranjskih čebel. Ker pa čebelar lahko z umnim ravnanjem omeji zalego in roje, je kranjska čebela vsekako vsega priporočanja vredna.

Tuji svet se je z našimi kranjskimi čebelami seznanil pred kakimi tridesetimi leti. Od tedaj se jako poprašuje po njih in se posebno zelo izvažajo v Nemčijo, kjer s kranjskimi čebelami zboljšujejo domače pleme. Trdijo namreč, da polutani (bastardi) nemških in kranjskih čebel se odlikujejo s posebno pridnostjo. Izvažanje v tuje kraje, je pač najboljši dokaz, da so naše kranjske čebele dobre vrste.

Le v jedni lastnosti jih prekose nekatere tuje čebele. Ta lastnost pa pride le pri tistih v poštev, ki čebele goje le bolj za zabavo in potrato, nego zaradi dobička. Kranjska čebela ni posebno lepa.

Zaradi svoje lepote se priporočajo italijanska, banatska in pa ciperska čebela. Italijanska čebela se odlikuje z lepo barvo. Obročka na zadnjem delu čebele sta rudeča ali rumena, prav zadnji konec je črnkast. Troti so črni in imajo ozke rumene obročke. Pri mačici so obročki zadnjega dela rudečkasti ali rumenkasti, prav zadnji konec pa močno črn. Italijanska čebela pa ni tako pridna kakor naša, pa tudi tolikokrat ne roji.

Banatska čebela je precej podobna kranjski čebeli, samo, da je lepše barve. Hvalijo jo tudi še precej zaradi pridnosti.

Najlepša izmej vseh čebel je gotovo ciperska čebela. Svetlorumeni rudeče se spreminjajoči obročki se kaj lepo vidijo, posebno ker ima čebela sicer bele dlačice. S to čebelo je pa zaradi tega velika težava, ker silno rada pika. Treba je torej največje previdnosti pri ravnanji z njo. Jako lepa je tudi egipska čebela, pa je zelo lena in se torej nikakor ne more priporočati, da bi jo gojili.

Nemška čebela je pa le malo lepša ali pa nič od naše domače in je precej razširjena. Pridna je še precej, ali množi se pa jako počasi. Navadno daje na leto jeden roj, k večjemu dva roja. Velika redkost so pa že trije roji. To slabo stran nemške čebele dobro poznajo Nemci sami, za to so si že veliko prizadevali, kako bi jo mogli zboljšati z drugimi čebelami.

Ker je pri nas jako malo čebelarjev, ki bi čebelarili le za zabavo in je naša kranjska čebela pridna, zatorej smo prepričani, da naši čebelarji ostanejo pri domači vrsti, če tudi se z lepoto baš ne odlikuje. Skušali

si bodo pa z umnim ravnanjem s čebelami povečali svoje dohodke.

Kmetijske raznoterosti.

Jesenski podlesek je strupena rastlina za govedo, ter napravlja drisko, vnetje želodca in črev. Krave dobe krvavo mleko, če so se preveč najedle jesenskega podleska. Posebno se živina ne sme lačna goniti na take kraje, kjer je mnogo podleskov. Odpravi se pa ta rastlina s travnikov z namakanjem in gnojenjem

Sajenje dreves. Velika napaka pri presajanju dreves je, če se skopljejo pregloboke jame. Drevo potem naredi korenine globoko v zemljo in pride kmalu do nepredrljivo spodnje zemljine plasti. Korenine se potem ne morejo več dalje razvijati in tudi ne dobivajo potrebne hrane. Drevo jame pešati in se sčasoma posuši.

Svinske kosti za kokoši. Da bodo imela jajca trdo lupino, je dobro, če se kokošim dajo stolčene svinske kosti. Kokoši potem tudi rajše nesó.

Jajca imajo večkrat zaduhel duh. Taka jajca pobij nekaj poprej, predno jih rabiš, in pusti njih vsebino stati nekaj časa na zraku na krožniku. Na ta način se zgubi zaduhlost.

Sladka turšica. Zelen grah po leti lahko nameste razne vrste sladke turšice. Pod tem imenom se razumejo razne vrste turšice, katere imajo v semenu sladkor namesto skroba. Iz take turšice se napravi tečna, okusna in zelenemu grobu jako podobna jed. Kar se pa tiče pridelavanja, velja za sladko turšico vse, kar velja za navadno turšico. Sladke turšice je več vrst. Nekatero so zgodnje, druge pozne. Nezreli strži se jeseni lahko polomijo za krave. Ta turšica je pa jako dobra za zeleno krmo, če se pokosi, predno ima trda stebila. Sladka turšica je mnogo rodovitnejša, nego druga. Sadi naj se v maji v dobro pognojena tla. Po letu naj se dvakrat ali trikrat jej zrahlja prst in se osuje. To delo se pa tudi more opustiti.

Trdo kuhana jajca se večkrat priporočajo za mlado perutnino. Skušnje pa kažejo, da taka jajca niso prebavljiva in perutnina rada zboli, če se jej dajo taka jajca.

Jara pšenica je priporočati sejati na njive, ki imajo močno zemljo in se je zatorej bati, da bi ječmen polegel. Posebno se jare pšenice dosti pridelava na dobro pognojenih proti solncu nagnenih iljnatih tleh, ki se naj jeseni preorjó, pomladi pa pšenica vseje, ko se je le toliko otajalo, da se more brnati. Če se seje koncem marca, pridelalo se bode več zrna in slame, nego bi se pri enakih razmerah sejal ječmen. Če se seje tudi sredi aprila, je vendar še vedno pričakovati toliko zrna, kakor bi se sejal ječmen. Polega jara pšenica le redkokrat, pa še tedaj le na posameznih mestih. Zaradi tega je prav dobro mej jaro pšenico sejati deteljo. Jaro pšenico naj sejejo kmetovalci, kateri po razmerah morajo sejati veliko jarega žita. Imeli bodo več dobička, nego bi sejali ječmen. Seveda se je pri tem ravnati po krajevnih razmerah in jaro pšenico sejati v večji ali manjši meri, kakor jej ugajajo tla.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

264.

Na potu k Muta Nzige-u. Neprijetnosti.

Kedar se je Mtesa z vojno povrnil v glavno mesto, opomni ga Stanley dane besede, da mu hoče

dati spremstvo, s katerim bode prodiral proti jezeru Muta Nzige-u. Cesar sedaj koj privoli, da Stanley krene dalje, in dovoli mu, da si more izmej poglavarjev ugandskih izbrati katerega hoče, da bode načelnik temu spremstvu.

Stanley izbere mladega generala, čegar hrabrost je videl pri obleganji Inghire. Ta načelnik je pripeljal svoje odbrano krdelo, do 3000 suličarjev. To močno krdelo je bilo več kot dovoljno, da odstranja vse zapreke in odbija vse napade, katere bi mogel ekspediciji na pot postavljati kralj Unjoro-a, ki je prav tisti čas imel vojsko z Gordon-pašo.

Ta general se je imenoval Stambuzi, bil je še mlad mož pri tridesetih letih. Vsi so bili te misli, da je vreden zaupanja belega človeka. Vendar pa je Mtesa na prošnjo Stanleyeve poklical pred se bodočega načelnika in mu zabičil to-le: „Moj gost hoče prodirati proti Muta Nzige-u. Prosil me je, da tebi dadem načelništvo njegovega spremstva. Sedaj me poslušaj. Vse, kar ti ukaže beli človek, vse se mora izvršiti, kakor da sem jaz rekel. Ako se povrneš brez pisma od njega, pojde ti za glavo. Da veš!“

Pri tej priložnosti se je pokazala potuhnjenost in prevejanost afriška v svojej pravej podobi. Stambuzi, ponižen in podložen pred svojim cesarjem, preuljuden proti Stanleyu, dokler so še bili v Ugandi, postajal je potem čedalje drzovitejši, silovitejši, osornejši, in po vrhu še kukaven in plašljiv.

Prve dni se je nosil kakor da je kralj, uredil je svoj dvor, sprejemal je Stanleya, kakor Mtesa. Naš potnik se ni dosta oziral na to smešno ničemurnost, katera bi se bila morda pojavila tudi pri belcih prav tako, kakor se je pri tem črnci. Ali kedar so prodrli do jezera, postali so odnošaji ozbilnejši.

Treba tu omeniti, da je ekspedicija morala potovati preko glasovite zemlje Unjoro, ker drugače ni mogla do jezera. Ta narod pa se upira še dandanes, kakor se je Stanleyu, da tujci ne dohajajo v njegovo zemljo, in jim ne dopušča hoditi po njegovih tleh, da preiskujejo sosednje kraje.

Močno spremstvo, katero je spremljalo Stanleya, zabranilo je zlo, nobeden ni navalil na ekspedicijo. Toda domačini so ostavili selišča, stanovanja so bila prazna, shrambe brez živil, vodnjaki suhi, neprijaznost se je toraj pokazovala tako jasno, da nič bolje ne.

Naposled so dospeli k jezeru. Ali tu so nastale nove težave, in da-si tisti predel ni bil kos Unjoro-a, vendar so domačini na pomirljive besede Stanleyeve odgovorili tako-le: „V našej zemlji ni navada sprejemati tujcev. Prihod vaše ekspedicije ni nam po volji. Mi smo udani podaniki kralja unjorskega, ki vodi vojsko z belimi ljudmi, z Gordon-pašo in z Egipci. Kako se osmelujete dojeti v to kraljevino, kako se morete zanašati, da hočete v njej najti mir? Vaše besede so sladke kot med, ali mi vam ne ve-